

VÅLERENGA HISTORIELAG

MER GAMMELT ENN NYTT

ÅRGANG 18 NR. 4 - 2015

Førjul ved Vålerenga kirke 1968 Foto: Øystein A. Wiik

**VÅLERENGA
SKOLE - 120 ÅR
se side 3**

**Krigsminner fra
Vålerenga se side 6**

**GOD
JUL**

Medlemsmøte tirsdag 26. januar i menighetssalen på Vålerenga kirke kl. 19.00.

Takk for det gamle året, og vel møtt i 2016!

Av Even Haugseth

Et år går mot slutten, og laget vårt kan se tilbake på 2015 som nok et vellykket år. Møtene og arrangementene våre har bra oppslutning, og medlemsbladet har trofaste lesere. Kalenderen for neste år ble igjen vellykket med flotte bilder fra bydelen vi er så stolt av. I og med at årsmøtet i mars bestemte at kontingenten fra 2016 også skal inkludere kalenderen, har vi den glede av å sende dere alle denne utgaven. Når vi legger ut noe på Facebook, er det gledelig å se at svært mange følger oss.

I september fikk vi takket være iherdige medlemmer i stand et interessant samarbeid med Vålerenga skole. Dette året er jubileumsår for skolen, og de ønsket å gjøre noe ekstra ut av dette. Skolen er en av grunnpilarene i bydelen, og det er utrolig mange som har gode minner fra skoledagene sine på Vålerenga. Det var derfor spesielt gledelig da noen av medlemmene våre stilte opp for elevene i jubileumsuka og var med på undervisningen, og noen laget en utstilling om skolens historie. Ekstra hyggelig var det å få hilsner fra rektor i etterkant, hvor hun takket så mye for vår innsats.

Siden forrige medlemsblad kom ut i begynnelsen av oktober, har vi gjennomført høstens storarrangement, fotoutstillinga. Dette var jo året hvor vi skulle minnes andre verdenskrig, og det var da naturlig for oss å vise fram hvilke konsekvenser krigen fikk for vår del av byen. Det ble lagt ned en stor innsats fra både styret og flere medlemmer både før, under og etter utstillinga. Som takk for dette var det et godt besøk begge utstillingsdagene. Mange var svært interesserte, og vi fikk oss en god prat med flere av de frammøtte. Så nå er det store spørsmålet: Hva skal vi lage utstilling om til neste år. Kanskje dere har forslag om det? Vi hører gjerne fra dere.

Den 17. november hadde vi det siste medlemsmøtet for i år. Dette ble også et populært møte med stort engasjement fra flere av de som var i salen. Rune Gerhardsen fortalte fra sin oppvekst på Tøyen med en far som var statsminister. Det var nok også mange som selv var barn samtidig og kjente igjen mye av det han snakket om. Stor takk til kveldens gjest for en uforglemmelig kveld! Vi tar snart fatt på et nytt år. I skrivende stund er det usikkerhet rundt temaet på vårt første møte som blir tirsdag 26. januar. Dette er på grunn av at han som er invitert, ikke har gitt noe endelig svar om han kan denne kvelden. Vi håper imidlertid at vi får avklart dette før medlemsbladet går i trykken.

Igen en stor takk til de som har bidratt med noe i det gamle året, og takk til alle som møter opp når vi har arrangementer eller følger med i medlemsbladet. Neste gang er det mulighet for deg å fortelle om et eller annet.

Styret kommer til å jobbe hardt for at 2016 også skal bli et interessant og innholdsrikt år for medlemmene. Historie er så mye, og det er alltid interessante ting en kan ta opp.

Med dette vil jeg på vegne av det sittende styret få ønske dere riktig god jul og velkommen til mer gøy rundt Vålerengas historie i det kommende året.

Den heldige vinner ble.....

På vår fotoutstilling i oktober fikk vi igjen et flott bilde til utlodning av redaktør Fred Arild Ruud.

Han har også denne gangen laget det selv, og motivet er fra Opplandsgata. Det var mange som gjerne ville vinne bildet, så historielaget fikk inn et kjærkomment bidrag på loddsalget. Bare 1 kunne bli den heldige vinner, og det ble Haide S. Østreng. Den lykkelige vinneren bor heller ikke langt fra Opplandsgata. Bildet fikk selvfølgelig en fin plass hjemme i stua hennes.

Styret takker alle som kjøpte lodd.

VÅLERENGA SKOLE - 120 ÅR

Av Berit Thiis

Hittil er skolen hyllet i tre hele dager til ende. Feiring og festivitas ble innledet tirsdag 14. september med besøk på skolen av 11 tidligere elever. Disse elevene - som nå var blitt pensjonister, besøkte tjue klasser i tredje til sjuende trinn og fortalte om sin egen skoletid på Vålerenga. Et svært vellykket og trivelig besøk der elevene anno 2015 lyttet engasjert og oppmerksomt. Flere av disse pensjonistene er medlemmer av historielaget. 20 klasser i første og annet trinn fikk besøk av "mormor" Marit som fortalte om egen oppvekst og skolegang på Vålerenga. Hun leste eventyr for de yngste og ga elevene en magisk opplevelse.

"Mormor" Marit O. Grefberg er søster til Anne Teppen. Sistnevnte var på vegne av historielaget, primus motor i oppsett av og å betjene en utstilling i menighetssalen i Vålerenga kirke. Utstillingen viste bl.a. skoleting som ble brukt tidligere: Her var penn med penneplitt og blekkhus, fyllepenn og trepennal, tidligere elevers arbeidsbøker og håndarbeider samt klassebilder av noen av de tusener av elever og de mange lærere og lærerinner som har hatt Vålerenga skole som lærersted og arbeidsplass i løpet av de 120 årene skolen nå legger bak seg.

Vålerenga skole var, og er en god skole der det er godt å være og godt å lære. At skolen kun har hatt sju overlærere/rektorer på 120 år er også et sterkt vitnesbyrd om dette.

Nydelig var det forøvrig å se "arm-lengdes avstand" i to rekker og avmarsj til og fra menighetssalen og skolen.

I menighetssalen holdt Anne Teppen foredrag for 29 klasser som var innom utstillingen tirsdag og torsdag. Grete Mosbakk assisterte på tirsdag og undertegnede på torsdag. Hvert kvarter i to dager

Til oppsetting av utstillingen fikk vi låne undervisningsinspektør Eirik Olavson og kontaktlærer for tredje klassetrinn Dejan Skrbic til å ta de tunge løft med å få vegger og glasskap på plass i salen. Hjertelig takk for god hjelp! Her er de begge engasjerte tilskuere da Anne Teppen åpnet en av Vålerenga Historielags mange skattkister.

Anne Teppen og Berit Thiis koser seg med en kaffepause under oppsettingen av utstillingen.

til ende, kom en ny klasse på besøk og ble fortalt litt om skolens historie, elevene fikk bl.a. i arbeidsbøkene, se på klassebilder og kikke på tingene som sto utstilt i glasskapene. Anne fortalte engasjert og levende med sin milde mormorstemme (det ligger visst til familien) og elevene lyttet og stilte spørsmål, og i samtaler etter foredraget spurte flere om det var

slik at "alle var flinke før i tiden". Arbeidsbøkene og håndarbeidene vakte stor beundring og undertegnede satt igjen med inntrykk av at det er nettopp den "gammeldagse" undervisningen som gir slike resultat, som barn vil ha.

Den 16. september gikk elever og lærere i tog omkring på Vålerenga. Alle var pyntet i gammeldagse klær, og elevene fikk boller og saft

Fotoveggene er på plass med historiske bilder - og rim, regler og sangleker. På baksiden er det klassebilder av noen av de tusener elever og mange lærere og lærerinner Vålerenga skole har hatt gjennom 120 år.

Anne Teppen og Berit Thiis vel fornøyde med resultatet av timers arbeide.

da opptoget var over - og denne regnfulle sensommeren til tross - himmelen holdt regndråpene tilbake til alt var vel avviklet. En svært morsom dag, forteller rektor Lillan Wittenberg.

Alle lærerne gjennomførte en gammeldags undervisningstime på torsdagen den 17. og det ble en skoletime med mye moro og mye alvor fra elevenes side, og mange ga uttrykk for at de ønsket det kunne være slik for bestandig.

Samme ettermiddag og kveld fra klokka fem var det fest i parken og FAU stilte med salg av kaffe, kaker, saft og pølser. Regnbygene kom og gikk, men la ingen demper på en kjempes fin fest der mange av elevene og enkelte av lærerne opptrådte og det vanket hilsener fra elever, pensjonister og fra rektor.

Her følger et kort utdrag fra Annes svært informative foredrag som hun møtte elever og lærere med før omvisning på utstillingen i menighetssalen:

Hei, jeg heter Anne og hun heter Berit (Anne viste til undertegnede). Vi har begge gått på Vålerenga skole, og vi er medlemmer Vålerenga Historielag. Lagets medlemmer elsker Vålerenga og har som formål å ta vare på Vålerengas historie både når det gjelder mennesker, bygninger og hendelser. At skolen vår i år fyller 120 år, er en historisk begivenhet som vi er så heldige å få være med på - en hendelse dere vil huske resten av livet.

Så spurte Anne om hva elevene kalte sine lærere, og det var med fornavn.

"Den gang vi gikk på skolen, tiltalte vi lærerne med tittel "lærer" pluss etternavn, og lærerinnene ble tiltalt med "frøken" eller "fru" pluss etternavn. Det ga naturlig respekt for lærerens overordnede rolle i klassen. For eksempel: Fru Åsgård, frøken Mjørud eller lærer Hansen."

Anne fortalte også om kaptein Skau som kom til Vålerenga som lærer da skolen var helt ny, i 1895. "Han het Johan, var 37 år, lærer

Elevene kunne også kikke i glass-skapene på skoleting som var i daglig bruk for 60 år siden og tidligere. Nydelig håndarbeide og minnebok var også blant gjenstandene. På pianoet ligger syforkle og skolekjøkkenforkle i nydelig håndsøm og broderi, og oppå skapene står ca. hundre år gamle broderte navneduker i glass og ramme.

i kroppsøving og i sløyd og ble på skolen til 1923. Han æres ved at den gamle skolebygningen nå kalles Kaptein Skau. Samtidig med ham var Lina Lund tilsynslærerinne, og hun har sydd skolens vakre fane.

Teksten på fanen: «Vi ere en nasjon vi med» oversatte Anne for

elevene med å forklare at det betyr at om vi er små, er vi også en del av Norges befolkning og må regnes med.

Henry "Tippen" Johansen - keeper for VIF og Norges landslag i fotball, var med å sørge for bronsemedalje til Norge i OL i 1936. Tippen var en allsidig idrettsmann for Vålerenga i mange år, og mottok

Egebergs Ærespris. Denne prisen er den høyeste utmerkelse en norsk idrettsmann kan få. "Tippen" æres ved at den nyeste bygningen på Vålerenga skole kalles Tippen - og Lina Lund æres også, og den gamle gymnsalen, som nå er musikkrom, kalles Lina Lund.

Christine Melby var ansatt som lærer inntil for få år siden. Hun har skrevet «Sangen om Vålerenga» som har blitt litt som en skolesang. Hun samlet og laget et lite skolemuseum på loftet av «Kaptein Skau». Det nye huset i parken er oppkalt etter henne og heter «Christines hus».

I 1953 fikk Vålerenga skole som en av Oslos mange skoler, en hel side i avisen Arbeiderbladet der elever og lærere fikk presentere skolen med fotografier og historier. Kopi av avissiden ser dere på veggen der. I frikvarterene var paradis og hoppetau populært blant pikene. Å skrive i minnebøker og å bytte glansbilder var også yndet lek i skolegården. Danse- og sangleker likeså, og eksempler på slike leker med regler, danseleker og ellinger er samlet på den ene veggen. Guttene var ofte opptatt med å kaste på stikka - mynter (helst 5-ører) ble kastet mot et gitt mål - en pinne i bakken - "stikke"- eller mot en vegg. Det kunne bli mange mynter i omloop i en slik konkurranse, og den som eide mynten som kom nærmest målet, vant alle pengene.

Å kaste langs bakken og forsøke treffe hverandres "hønsringer" var også populært.

I årene 1940 til 1945 var Norge i krig og okkupert av tyske soldater. Vålerenga skole var også besatt, men da krigen tok slutt i 1945 og allierte styrker kom til Norge for å hjelpe oss, måtte de ha et sted å bo. På Vålerenga skole bodde det britiske soldater helt fram til julaften i 1945.

På egne vegne vil jeg takke Anne for god ledelse av utstillingen og for samarbeidet i hyggelige og svært minnerike jubileumsdager på Vålerenga.

Flere krigsminner fra barndommen på Vålerenga

Av Astri Sogn (født Andresen)

I Mer gammelt enn nytt nr. 1 i 2012 fortalte Astri fra sin oppvekst i Jordalgata. Hun bor på Dokka, og da vi fikk høre at hun hadde skrevet ned til barn, barnebarn og oldebarn, var vi selvfølgelig frampå og spurte om hun ville dele dette med oss. I og med at det i år har vært ekstra fokus på krigen, synes vi det er på sin plass å ta med dette nå. Her kommer noe av det som ikke var med forrige gang.

Jeg er født i september 1933 og vil gjerne gjenfortelle mer av det jeg husker fra barndommen og krigstida.

Vi hadde hytte på Nesodden hvor vi dyrket poteter, bær og grønnsaker. Far hadde tobakksplanter, og når de var høstet, ble de tilberedt med andakt og følelse. Han laget ei trekasse hvor han la oljelerret oppi for å få den tett. Plasten var knapt oppfunnet. Det ble kokt noen svisker som han fikk av tante. Sausen ble helt på bladene og lokket ble presset på. Til slutt ble kassa heist opp over ovnen så det skulle godgjøres. Gjett om han hadde et salig uttrykk når han skar tynne striper av denne tobakken og la i pipa. Det var sterk Virginia-tobakk, så det skulle ikke mye til. Da han tok en blås på jobben, gikk de andre rundt og dro inn den gode lukta. Det luktet ikke særlig innbydende av erstatningen de vanligvis røkte.

Ellers var det blanding. Det måtte ikke være ei stripe av lys ut, så blandingsgardinene var breie og digre. Lommelykter og sykkellykter hadde bare en liten spalte med lys.

Det var jo rasjonering på alt og svært lite ordentlig mat å få kjøpt og kunstige erstatninger a nesten

Møller & Larsen på hjørnet av Hedmarksgata og Numedalsgata ble utsatt for sabotasje. Beboerne i Jordalgata merket det kraftige smellet godt.

alt. Vi var tross alt heldige som hadde familie på landet, så vi fikk tak i litt av og til. Ulovlig var det. Vi hadde tønne i gården for å samle skyller, men ingen hadde not til overs som kunne spises, så den fyltes langsomt. Tønna sendte vi med toget til Dokka, så fikk vi litt svinekjøtt tilbake. Far hadde sykkel med 3 gir, noe som var sjelden. Han monterte digre bagasjebrett både foran og bak, sydde sykkelsekker som kunne utvides, likedan en diger ryggsekk. Støvler ble sydd til en på Dokka, og for det fikk han fårekjøtt i bytte. Han syklet til Dokka, hamstret litt her og der så alle sekker var fulle. Det ble venting til mørket kom før han la i vei på tur til Oslo, og det ble litt av en tur på grusveiene. Sykkellykta hadde bare en liten spalte med lys. Gatelys fantes ikke, og alt var stummende mørkt. Da han kom til Hadeland, ble han stoppet av noen tyske biler. Han trakk det han greide, slengte seg og den fullastede sykkel av veien uten å vite hvor han havnet hen. Der ble han liggende helt stille mens tyskerne

søkte rundt med søkelys på bilene. Heldigvis hadde de ikke hund. Far lå rolig til alt hadde stilnet. Så fikk han med seg sykkel og kom seg opp på veien igjen. Velberget kom han til Oslo med mye god mat til oss.

Om vi skulle kjøpe fisk på rasjoneringskort, var det ikke noe særlig god fisk å få tak i. Husker jeg sto i kø for å kjøpe fisk. Fysj, det luktet salmiakk av den, og den hadde grønne bein. Ikke spiselig. Heldige var vi likevel, for bestefar var glad i å fiske. Om vinteren satt han på isen utafor Bekkelaget. Det var stas når han kom ruslende med ryggsekken sin og la makrell, torsk og flyndre på benken.

Det var lite av alt i butikkene, ikke bare mat, klær og skotøy var nesten ikke å oppdrive. Far var skomaker og hadde hamstret litt skinn og lær, så vi hadde ordentlig fottøy under krigen. Mor fikk gamle klær, sprettet opp, vrent og sydde klær til oss unga. Voksne damers silkestrømper ble reparerte, og mor klippet av gamle saler på dem og sydde nye.

I bakgårdene rundt omkring var det kaniner og griser. Kaninskinnet ble brukt til luer og besetning, og kjøttet ble deilig middag. Kiosken i Normannsgata solgte pølser laget av fisk som var farget rosa. Isen var farget vann og kunstig søtningsstoff som var frosset. Noe annet fantes ikke. I dag hadde vi vel ikke orket å få det i munnen.

Mot slutten av krigen kom det nødpakker fra Sverige med klær, vindjakker, luer og votter og skotøy. Broren min, Willy, fikk raggsokker og jeg ei lue. De syntes vi var så velkledd i våre omsydde klær. Det ble servert svenskesupper, havresuppe med Ovomaltin og betasuppe hvor vi kappes om å få en bit av svoren.

I bakgården der vi bodde, lå bakeriet til baker Foss. Det hadde ei veldig høy pipe. Familien satt ved kjøkkenbordet da det plutselig kom et kraftig smell. Vinduene ristet og klirret, og vi så pipa vaie faretruende. Heldigvis holdt den. Vi kjente lufttrykk helt i fra bombinga på Filipstad og da britene skulle bombe Victoria terrasse hvor nordmenn ble torturert. Bombe-

ne blåste trikken av skinnene ved Vestbanen og på Drammensveien ved Slottsparken. Bare noen meter fra Victoria terrasse falt den andre bomba. Etterpå var jeg der og så krateret. Dette måtte vært kraftig, for lufttrykket hadde så stor kraft så langt borte.

En annen slik risting som jeg husker, var om natt, da lå Willy og jeg på hvor vår divan inne på stua. Ingen flyalarm hadde gått da jeg våknet med et kraftig smell. Senga hoppet, og maleriet som hang over divanen, datt over meg.

Da jeg kom på skolen, fikk jeg høre at Møller & Larsen i Hedmarksgata hadde hatt besøk av sabotører. Vi fikk høre det av ei som gikk i min klasse og bodde rett over gata. Der var det knuste vinduer og dødsfall. Fikk senere høre at det var Max Manus og en til som hadde gjort det.

Det var begrenset hvor mye vi barn fikk vite, men vi fulgte godt med når det ble snakket. Vi lærte oss også til å ikke være løsmunnet, for vi visste at det kunne føre til

arrestasjoner. I gården hvor vi bodde, var det kun et ektepar som var nazister og dro tyskerne hjem til seg. Heldigvis fikk mannen en ny stilling i Tønsberg og flyttet.

Etter nettenes flyalarmer hendte det vi at fant granatsplinter ute, og det syntes vi var skummelt. En annen viktig ting som skjedde, var at krysseren Blücher ble senket i Drøbaksundet grytidlig på morgenen 9. april 1940 med 800 tyskere om bord. Det ble senket av en skyts fra Oscarsborg festning. Dette gjorde at kongefamilie, regjering og Storting fikk tid til å rømme fra Oslo. Dette er den største skipskatasstrofen i norsk farvann. Hvis dette ikke hadde skjedd, kunne tyskerne fått bedre tak i Norge. Dette fikk vi unger ikke vite før i ettertid.

Jeg kunne skrevet my mer, men i disse dager har det vært offentliggjort mye både fra krigen og frigjøringen.

Med vennlig hilsen
Astri Sogn

Galgeberg 3, nabolaget til Astri og de andre i Jordalgata.

Glimt fra kalenderen vår for 2016

Av Berit Thiis

"ALLE" kjente til fotograf Arne Andreassen på Vålerenga, men hvem som ellers holdt til i Danmarks gate 18 er kanskje ikke like velkjent. Et dykk i Adresseboken for Oslo, 1964, avslører at i leiligheten over fotograf-forretning og atelier i Danmarks gate nr. 18, bodde frøken Astrid Nielsen og fru Anna Nielsen. Det opplyses også at fotografmester Arne med fru Åse, bodde i nabolaget - i Danmarks gate 12. I 1961 er forøvrig foto-forretningen kalt "Fotoamatøren", så en gang mellom 1961 og 1964 ble tydeligvis mesterbrevet tatt og bestått, siden Arne Andreassen etterhvert titulerte seg mester. Gratulerer!

Danmarks gate 12 ble bestyrt av Den Norske Creditbank, og i gården forøvrig holdt "Lillan Damefrisør" til i oppgang 1, første etasje, og Sigrun Knutsen og formann Harry L. Haugen.

I andre etasje bodde enkefru Helga Svendsen, i tredje hadde frøken Eli Hansen-Mohn, bussfører Nik. Bjørmark og stuert Frank Bjørmark satt bo, og i fjerde bodde Julie Foss og Astrid Kristoffersen.

I oppgang 2, første etasje bodde som nevnt fotografen med frue, og hr. Osvald Jakobsen. I andre etasje fru Alma Gulbrandsen, bedriftslektriker Roy Solberg og fru Eli, sjåfør Walter E. Olsen og frøken Gunvor Olsen. En trapp høyere - i tredje, bodde frøken Ingeborg Martinsen og elektroingeniør Erik G. Bjørn. I fjerde og øverste boligetasje bodde fru Karoline Kristiansen, arbeider Erling Kristiansen og frøken Ragnhild Martinsen.

Vi kan anta at forannevnte personer bodde godt og hadde relativt god plass, men oftest var det mange personer i husstandene tidligere og dermed også mer trangbodd. Men idyllen omkring på Vålerenga

og i Danmarks gate - vakre små trehus mot gaten med port inn til små hager og gårdsrom - er den samme nå som den gang.

I Danmarks gate 24, holdt Leif Slettes avfallsforretning til. Etter som årene gikk, utvidet geskjeften og sønnen overtok daglig drift av "Slettebua" med han far sjøl som solid støtte og kundebehandler. For egen del var det et stort savn da "bua" forsvant engang i den "blomstrende" jappetiden.

"Alle" kjente til fotograf Andreassen, og de fleste som ville foreviges på sin store dag - det være seg i forbindelse med giftermål, dåp eller konfirmasjon som hadde funnet sted i Vålerenga kirke, gikk de få meterne ned til fotografen og smilte pent. Så også undertegnede etter konfirmasjon i 1964 (innfelt foto).

Fotograf er Sverre Heiberg og bildet tilhører Oslo Museum.

Fotograf er Sverre Heiberg og bildet tilhører Oslo Museum.

«Kjendiser» fra Galgeberg

Da vi tidligere i høst sendte ut medlemsblad nr. 3 med etterlysning om hvem som var avbildet på forsiden og på plakaten til årets fotoutstilling, gikk det ikke lenge før vi fikk den første telefonen fra en av leserne våre. Hyggelig er det, for det betyr at dere leser bladet. Alle som tok kontakt var enige om at de blide småguttene på bildet var brødrene Ivar og Bjørn Olsen som vokste opp i Galgeberg 3.

Også sistnevnte meldte at det var han som er minstemann på bildet. Deres kusine Solveig Ringkvist ringte og kunne fortelle at bildet nok var tatt da fetterne var på besøk hos dem. Faren hennes var forresten vaktmester Berg på Vålerenga skole. Hun fikk da også gleden av å møte fetterne sine under utstillingen.

Nils Andersen kunne fortelle at han kjente Ivar godt fra 25. Oslo speidertropp på Vålerenga.

Takk til dere og til de andre som kontaktet oss, Astri Sogn, Ellen Høiestad, Kjell B. Sørhus og Kari W. Enger. Håper vi ikke har glemt noen. Red.

Kan noen hjelpe med opplysninger?

Vi har fått denne henvendelsen fra Dag Løkke.

Han vil dele dette bildet med historielagets medlemmer og skriver til oss: Min far Aage Løkke (født 8.11.1915) vokste opp på Kampen (Kjølberggata 13) og gikk på Vålerenga skole. Han ble døpt i Kampen kirke 2. juledag 1915 og ble konfirmert i Vålerenga kirke i 1930. Det aktuelle bildet trodde vi først var et konfirmasjonsbilde, men jeg kom fort i tvil. Påkledningen passer dårlig med konfirmasjon. Det er heller ingen med prestekjole der, og ingen jenter. Dessuten virker min far å være mer enn 15 år på bildet. Kirkebygget

er heller ikke med på bildet. Jeg vet ikke om muren kan knyttes til kirken.

Jeg tror det må være en slags

forening, idrettsgruppe, losje e.l.

Datering tror jeg må være ca. 1935 (pluss/minus).

Husk å kjøpe den nye kalenderen for 2016

Vålerenga Historielags Kalender 2016

VÅLERENGA HISTORIELAG

Med mange fine bilder og tekster om Vålerenga. En perfekt jule- og nyttårshilsen til familie og venner.

Kan bestilles hos Bjørn Granlund, tlf. 901 80 290 eller e-post: foto@valerenga.org

Pris
kr. 100,-

Fotoutstilling 10. og 11. oktober 2015

Av Håkon Engh Foto Bjørn Granlund

Skolens 120 år måtte også markeres på utstillinga.

Historielagets årlige fotoutstilling er blitt en populær tradisjon og trekker store skarer av besøkende. Høstens utstilling var intet unntak, og det var kanskje ikke så rart. I år er det 75 år siden Hitlers horder høstet landet vårt, og 70 år siden de kapitulerte. Etter de fem mørkeste åra i nyere norsk historie, kunne folket feire friheten i gledesrus. På døra til en butikk i Oslo hang et oppslag som sa det meste om disse jubeltidene: "STENGT PÅ GRUNN AV GLEDE".

Det var derfor naturlig å gjøre krigen til hovedtema for utstillinga, fra sjokkdagen 9. april 1940,

via den håpløse kampen mot overmakta og kongens og regjeringas flukt til England, hverdagens strev for å holde folk og samfunn i gang, motstandskamp med sabotasjeaksjoner og spredning av illegale aviser, mot og svik. Også leiren for sovjetiske krigsfanger på Etterstad og de hundrevis av soldater som var forlagt på Vålerenga skole ga lokalbefolkningen stadige påminnelser om krigens nærvær. Det var mer enn 300.000 tyske soldater i landet, så det var litt å hankes med. Drøyt en tysker for hver tiende stor og liten nordmann. De skulle også ha mat.

Når det meste av importen stansa opp, og alt som ellers kunne avses, ble beordra til Tyskland, var det heller ikke noe rart at det ble matmangel. Men nød skaper oppfinnsomhet. Fantasien var stor, når det gjaldt å finne erstatninger. Kålrot stekt i tran blir ofte nevnt som et skrekkes eksempel. Husdyra fikk høyet utspedd med Cellulose. Klær var også et problem. Det meste ble omsydd flere ganger. Fiskeskinns erstatta annet skinn i skotøy. Det var visstnok sterkt nok, men lukta ikke alltid godt i regnvær. Og gummistøvler ble samla inn og sendt til Tyskland. Soldatene på østfronten likte nok dårlig å bli blaute på beina i søla på de endeløse russiske steppene. Den allmenne interessen for disse fem skjebneårene i vår historie tar visst aldri slutt. Sytti år etter utgis det fremdeles nye bøker. Tilsynelatende blir det bare flere og flere av dem.

Også andre aktuelle og interessante emner var sterkt til stede på utstillinga; Vålerenga skoles 120-årsjubileum, postkort og frimerker på og om Vålerenga, før/nå bilder om butikker og småbedrifter som forsvant og gammelt og nytt om Etterstad-gata 2, 4 og 6.

Vår rykende ferske bildekalender for 2016 ble også presentert. I den forbindelse minner vi om at denne fra nå av vil være inkludert i medlemskapet og vil bli distribuert sammen med betalingsblankett for kontingenten.

Alt tyder på at vi også i år "traff folk hjemme". Det var mange

Bra besøk begge dager også på årets utstilling.

som vandra mellom de tallrike bildene, tekstene og gjenstandene og studerte, leste, spurte, fortalte og diskuterte. Noen ble også observert på begge utstillingsdagene.

Turid A. Bogstad viser fram dokkehuset som hennes far laget på Grini.

Unni Granlund og Kari Johannesen lager vafler med et smil.

Vi takker alle dere som trofast møter opp. Det er deres gode tilbakemeldinger og anerkjennelse som motiverer oss til å ta dette kjempeløftet hvert år. Så lenge dere fortsetter å komme, vil vi fortsette å gjøre så godt vi kan. Det er også mange trofaste hjelpere som fortjener stor takk for sin innsats. Uten dem ville utstillingen ikke vært mulig. Vi nevner ingen navn, men alle som har bidratt med noe, stort eller smått, kan trygt ta takken til seg og være tilfreds med resultatet.

Kjell Teng og Ragnhild Strømme er fornøyde med utstillingen fra Etterstadgata 4.

Medlemsmøte 17. november

Av sekretær Håkon Engh. Foto: Bjørn Granlund

Rune Gerhardsen samlet bortimot 100 medlemmer i salen denne novemberkvelden.

Vi begynner nesten å bli bortskjemt med oppslutningen rundt møtene våre. Denne gangen hadde ca. 100 publikummere funnet veien til kjerka, og vi tar nok ikke helt feil om vi legger noe av "skylda" på kveldens hovedgjest og hans kåseri "Paradiset på Tøyen - Krustsjov og andre eventyr".

Even Haugseth ønsket velkommen og orienterte kort om at kalenderen vår heretter vil bli inkludert i medlemskapet og distribuert sammen med årets siste nummer av medlemsbladet og innbetalingsblankett for kontingenten. Deretter ga han ordet til kåsøren, Rune Gerhardsen.

Da Rune ble født i 1946, hadde hans far og Norges kommende "landsfader", Einar Gerhardsen, vært statsminister i ett år. Statsministerboligen ved St. Olavs plass var upraktisk og utrivelig. I tillegg ønsket foreldrene at barna skulle vokse opp i et østkantmiljø, slik de selv hadde gjort. Derfor flytta familien til Tøyen i 1949. Inn til 1. januar året før, da Aker ble innlemma i Oslo, gikk bygrensa ved Ola Narr. Med blokker, bygårder, løkker og buskas var Tøyen et eldorado for barn. Her lekte de cowboy og indianer, tju' og pol'ti og alt annet som unger kunne finne på. Unge Gerhardsen, med pseu-

donymet Roald Amundsen, planla og leda også en sydpolsekspedisjon til Olatoppen. Der ble flagget høytidelig planta under seremoniell som seg hør og bør ved slike begivenheter. Om vinteren var hoppbakken på Ola Narr populær. Arnfinn Bergmann, som i 1952 ble den eneste skihopperen som har vunnet Holmenkollrennet, NM, VM og Olympisk gull i samme år, har fremdeles bakkerekorden der. Den vil stå til evig tid, for bakken er nå historie.

Med mamma Werna også sterkt politisk engasjert, var Gerhardsens kanskje Norges mest politiske familie. Runes kamerater var overbevist om at de også hadde statskassa hjemme i leiligheten. Noen hadde til og med sett den.

La oss håpe at den virkelige statskassa var bedre sikra og inneholdt noe mer enn statsministerfruas strikketøy og liknende "skatter". Den var allikevel relativt slunken på den tida. Det var årsaken til at mange varer forble rasjonert til 1952, og privatbiler helt til 1960. Aldri i landets historie har det vært mindre forskjell på folk enn i '50-åra. Arbeidsledighet var så godt som ikke-eksisterende. Landet skulle bygges opp etter krigen, og det var bruk for alle. Vi hadde én kanal på radio og TV eksisterte ikke. Det ga fellesskap at alle hørte de samme programmene. Slik hadde alle samme samtaleemne etter helgas underholdning. Vi hadde tre kjendiser (et uttrykk som vi på den tida ennå ikke hadde lånt fra svenskene): Rolf Kirkvaag, Hjallis og Einar Gerhardsen. Hjallis og Gerhardsen møttes og ble enige om at Hjallis hadde klart statsministerjobben bedre enn Gerhardsen hadde klart 10.000-meter'n, men at det antakelig var best at det ble som det ble.

Da Stalin døde, overtok Nikita Krustsjov roret i Sovetunionen. Han ønsket (så smått)

De frammmøtte på "første benk" fulgte godt med de kveldens gjest fortalte.

å åpne landet litt mer mot vest. I 1955 inviterte han Gerhardsen på statsbesøk, og sjøl kom han på gjenvissitt til Norge i 1964. Da han var på besøk i statsministerens leilighet ved Ola Narr, kommenterte han at "jo, det var greit der, men hvor bodde han egentlig?". Det var utenkelig at landets leder kunne bo i en boligblokk blant helt vanlige mennesker.

Ved slike statsbesøk har det alltid vært vanlig å vise gjestene det fineste man har å by på. Gerhardsen tok først sin sovjetiske kollega med til Gråbeingårda med mørke bakgårder, søppelkasser og utedasser for å vise at mange nordmenn fremdeles bodde slik. Krustsjov svarte at "vi har nesten bare sånt vi". Ærlighet ble belønna med ærlighet.

Gjesten ble også tatt med til den nye drabantbyen Bøler. Utenfor en av de store blokkene i Bølerlia ble han spurt om han ville se hvordan folk bodde der. Jo, han ville da det. "Pek på den du vil se" sa Gerhard-

sen, og Krustsjov pekte litt nølende på et vindu oppe i etasjene. De tok heisen opp og ringte på døra til den utvalgte leiligheten. Etter ei stund sto ei mildt sagt overraska husmor med morgenkåpe, tøfler og krøllspenner i døra og ble møtt med følgende hilsen: "God dag, jeg er Einar Gerhardsen og jeg har med meg Krustsjov. Kan vi få se på leiligheten?".

Ved avslutningsmiddagen på Akershus ble det etter hvert ganske livlig stemning. Inntil seint på kvelden, da Nina Krustsjova plutselig sto i døra, som ei brei og myndig babusjka. Den muntre praten i salen stilna brått. Krustsjov reiste seg, retta på jakke og slips og sa "Beklager, men jeg ser at jeg nå har bestemt meg for å gå".

Her valgte Rune Gerhardsen også å avslutte kåseriet, men et spørrelystent publikum lot ham ikke slippe unna med en gang. Even Haugseth minnet ham så på at den kjærkomne og lenge etterlengta stenginga av Strømsveien skjedde

i hans tid som byrådsleder, men hvorfor tok det så lang tid etter overtakelsen før det ble en realitet? Gerhardsen fortalte da at Arbeiderpartiet før valget hadde programfesta dette. På den andre dagen i "regjering" kom imidlertid samferdselsbyråd Raymond Johansen til ham og utbrøt: "Dæven, Strømsveien er riksvei! Det er staten som bestemmer"! I dag er alle på Vål'enga meget fornøyd med og takknemlige for at det allikevel gikk i orden. Til stor applaus ble Gerhardsen takket av med to flasker utsøkt vin, selvfølgelig røde! Enda en vellykket medlemsaften!

For min egen del kan undertegnede legge til at Krustsjovs besøk fant sted akkurat mens jeg var på rekruttskole på Evjemoen i Setesdalen. Året etter begynte jeg å jobbe i Norsk Hydro og fikk høre at Krustsjov under sitt besøk ved fabrikkene på Herøya bl.a. spurte om hvor mange som arbeida der. Direktørens svar lød kort og greit "cirka halvparten".

Vålerenga skole. Hvilken klasse? Hvilket år?

Klassebildet denne gangen viser en fin gjeng gutter utenfor baksiden av Vålerenga skole. I bakgrunnen ser vi Vålerenga kirke og prestegården slik de ligger der den dag i dag. Bildet er tatt den gangen det var vanlig med rene gutte- og jenteklasser. Er det noen som kjenner igjen noen av guttene på bildet? Eller kanskje du selv gikk i denne klassen? Dersom du har informasjon om klassebildet, send den til oss. På forhånd takk!

Klassebildet i «Mer gammelt enn nytt» nr. 3, 2015

Vi har fått hyggelige svar fra 3 av elevene på forrige klassebilde. De er temmelig samstemte om alle navnene selv om det er noen små forskjeller i hvordan navnene skrives. Vi tar kun med den ene utgaven av navnene her.

Tore Ekelund mener at dette bildet er fra 1. klasse. Heidi Barr Pedersen forteller: Jeg gikk på Vålerenga skole fra 1962 til 1968. Det er min klasse som er avbildet. Vår "klasseforstander", som det het den gang, var Randi Evensmo, gift med den kjente forfatteren Sigurd Evensmo. Vil samtidig takke for hyggelig medlemsblad som jeg setter stor pris på, da jeg selv har bodd i Tønsberg siden 1981. Jeg selv bodde på Etterstadsletta, og det gjorde også de andre i min klasse. Mona Vernvik skriver: Min mor så bildet av en klasse på Vålerenga skole i bladet deres. Det er min klasse fra barneskolen. Året er jeg ikke helt sikker på, men det må

være 1962 eller 1963. Vi gikk vel i 2. eller 3. klasse. Det var veldig koselig å se klassen vår i bladet deres, og så søte vi var. Her kommer i hvertfall navn på de aller fleste.

Foran fra venstre: Ruth Anne Christiansen, Jan Hovden, Roy Gulbrandsen, Anne Berit Mathiesen, Hanne Dagfinrud, Heidi Barr (innsender), Eva Johansen, Bjørn Haakenstad Nilsen og Øyvind Bondkall

I midten fra venstre: Åsmund Johre, Mona Vernvik (innsender), Irene Furu, Kari Nersveen, Grethe Skrabberud, Merete Ones, Inger Lise Gulbrandsen, Solfrid Karlsen og Bente Aalstad.

Lærer Randi Evensmo.

Bakerst fra venstre: Kjell Helmer Næss, Freddy Wittenberg, Odd Grenager, Knut Larsen, Jon Snesrud, Roger Møller og Tore Ekelund (innsender).

Vålerenga Historielag
MEDLEMSMØTE 26. JANUAR 2016
kl. 1900 i menighetssalen Vålerenga kirke.

"Wilses Oslobilder"

Oslo Museum har ikke mindre enn 62.000 av fotografen Anders B. Wilses fotografier. Han besøkte hele landet; byer, småsteder, høyfjell, dype daler og forblåste øyer med sitt ti kilo tunge kamera. Han portretterte kongefamilien, kulturpersonligheter, politikere og hverdagens slitere. Ingen har som han sørget for å forevige Norges land, folk og samtidshistorie. Vi har vært så heldige å få Vegard Skuseth fra Oslo Museum til å komme og øse av sine kunnskaper om denne nesten legendariske fotografen og hans uvurderlige livsverk.

Etterpå blir det som vanlig kaffe og vafler for salg. Ta med kontanter.

Også denne gangen er vi glade hvis de som har mulighet kan ta med seg en stol fra gangen inn i salen når de kommer, og sette den tilbake etter møtet.

Velkommen!

Publikasjonsnr.:
ISSN 1890-9094

Vålerenga Historielag
Hedmarksgata 2
0658 Oslo

Vålerenga Historielag
på internett:
e-mail: epost@valerenga.org

Ta en titt på vår nettside: <http://valerenga.org/>

Bankkonto: 0530 04 78222

SALGSTORGET

Bestilling:
foto@valerenga.org
eller tlf. 901 80 290.

VIF-bok:
Heia Vål'enga!
Kr. 450,- + porto

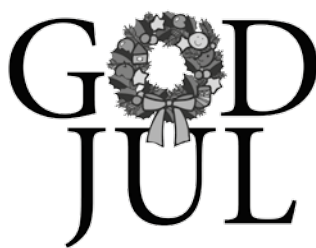
Historielagets pin:
Kr. 50,- + porto.

Arrangementskalender vinter/vår 2016:

Medlemsmøte tirsdag 26. januar - Årsmøte tirsdag
8. mars - Medlemsmøte tirsdag 12. april -
Alle disse møtene er i menighetssalen på Vålerenga
kirke kl. 19.00. VELKOMMEN!

HUSK Å NOTERE DETTE I KALENDEREN!

Styret i historielaget:

Leder:
Even Haugseth
Nestleder:
Haide S. Østreng
Kasserer:
Gro Shakesby
Sekretær:
Håkon Olav Harald Engh
Styremedlem:
Bjørn Granlund
Varamedlemmer:
Bjørn Arild Gjerdalen
Wenche Ekstrøm
Reiner Schaufler

**VIF jubileums-CD med
42 låter 1973-2012 inkl.
jubileumslåta
"Stolthet, respekt og kjærlig-
het" av Trond Ingebretsen**
Kr. 199,- + porto

Arbeidsgrupper

Kalendergruppe:

Kontakt: Anne Teppen
Mobil: 976 18 464
e-post: ateppen@live.no

Fotoutstillingsgruppe:

Even Haugseth
Mobil: 938 01 902
e-post: leder@valerenga.org

Fotogruppe:

Fotografering, innsamling og
avfotografering av bilder:
Kontakt: Bjørn Granlund
Mobil: 901 80 290
E-post: foto@valerenga.org

Idrettsgruppe:

Om bydelens idrettsmiljø
Kontakt: Bjørn Arild Gjerdalen
Mobil: 909 19 250
E-post: bjorn@grandhotell.net
Medlemsavisa:
Fred-Arild Ruud
Mobil: 936 65 243
E-post: fred.a@online.no

Støtt oss via Grasrotandelen:

Hvis du tipper, spiller lotto eller
joker og vil gi overskuddsandelen
til Vålerenga Historielag, klipp ut
og ta med kortet og vis det til
tippekommisjonæren.
Husk å ta med strekkoden på nytt
dersom du fornyer tippekortet.
Takk for støtten!

JEG STØTTER

VÅLERENGA HISTORIELAG

- byddet med sjel

Organisasjonsnummer: 890364462

GRASROTANDELEN